

Warszawa, dnia 23 lipca 2018 r.

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy o Instytucie Solidarności i Męstwa
oraz niektórych innych ustaw**

(druk nr 916)

I. Cel i przedmiot ustawy

Głównym celem ustawy jest połączenie Instytutu Solidarności i Męstwa (instytutu badawczego utworzonego na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2017 r. o Instytucie Solidarności i Męstwa) oraz Ośrodka Badań nad Totalitaryzmami im. Witolda Pileckiego (państwowej instytucji kultury utworzonej przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, działającej zgodnie z ustawą z dnia 5 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej).

Na mocy ustawy Instytut Solidarności i Męstwa otrzyma nowe ustawowe zadania, a w jego strukturze organizacyjnej działać będzie ośrodek badań nad totalitaryzmami. Dotychczasowy odrębny podmiot prawa – Ośrodek Badań nad Totalitaryzmami im. Witolda Pileckiego zostanie zlikwidowany. Pracownicy Ośrodka staną się pracownikami Instytutu. Instytut przejmie też mienie oraz zobowiązania i wierzytelności Ośrodka.

Zgodnie z ustawą Instytutu Solidarności i Męstwa otrzyma imię Witolda Pileckiego.

Ustawa przewiduje zmiany stanowiące niezbędne konsekwencje połączenia dotychczasowych odrębnych podmiotów, a także inne zmiany, w tym przepisy modyfikujące zasady wykorzystania w kolejnych latach obrotowych środków dotacji dla Instytutu Solidarności i Męstwa przyznanej w roku 2017 oraz zmiany wprowadzające nowy organ Instytutu – Radę Naukową.

Zasadniczy termin wejścia w życie ustawy to upływ 14 dni do dnia jej ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił ustawę na 67. posiedzeniu w dniu 20 lipca 2018 r. w oparciu o przedłożenie poselskie.

Projekt stanowił przedmiot prac sejmowej Komisji Kultury i Środków Przekazu. Poprawki Komisji mieściły się w materii projektu i miały charakter techniczno-legislacyjny. W trakcie drugiego czytania (na posiedzeniu Sejmu) nie zgłoszono dodatkowych poprawek.

Ustawa została przekazana do Senatu w dniu 20 lipca 2018 r.

III. Uwagi szczegółowe

1) art. 1 pkt 5 i 6 nowelizacji, art. 5 pkt 3 i art. 9a ustawy o Instytucie Solidarności i Męstwa.

Ustawa wprowadza nowy organ Instytutu Solidarności i Męstwa – Radę Naukową. Co do zasady Rada Naukowa ma uzyskać kompetencje rady naukowej instytutu badawczego określone w ustawie o instytutach badawczych (na zasadzie ogólnego odesłania do stosowania tej ostatniej ustawy). Kompetencje te wykraczają poza funkcje opiniodawczo-doradcze i obejmują także działalność Rady jako organu stanowiącego i inicjującego działania Instytutu.

Z art. 24 ust. 1 pkt 6 ustawy o instytutach badawczych wynika zamknięty katalog kompetencji rady naukowej. Zgodnie z tym przepisem to dyrektor instytutu podejmuje decyzje we wszystkich sprawach dotyczących instytutu, z wyjątkiem spraw należących do zakresu działania rady naukowej (zasada domniemania kompetencji dyrektora, a nie rady). Ten ostatni przepis nie znajdzie jednak zastosowania do Dyrektora Instytutu Solidarności i Męstwa (ustawa o Instytucie Solidarności i Męstwa wprowadza własny katalog zadań i obowiązków Dyrektora Instytutu). Aby zagwarantować przejrzysty podział zadań pomiędzy Dyrektora Instytutu a Radę Naukową można rozważyć wprowadzenie poprawki przesądzającej, że całokształtem działań Instytutu kieruje jego dyrektor (jak w ustawie o instytutach badawczych).

Propozycja poprawki:

– w art. 1 dodaje się pkt 5a w brzmieniu:

„5a) w art. 8 w pkt 11 kropkę zastępuje się średnikiem oraz dodaje się pkt 12 w brzmieniu:

„12) podejmowanie decyzji we wszystkich sprawach dotyczących Instytutu, z wyjątkiem spraw należących do zakresu działania Rady Naukowej.”;

2) art. 5 ust. 2 pkt 3 i 4 nowelizacji.

Wskazana jest zmiana techniczno-legislacyjna skreślająca normatywnie zbędne wyrazy.

Propozycja poprawki:

– w art. 5 w ust. 2 w pkt 3 i 4 skreśla się wyraz „nieodpłatnie”;

3) art. 5 ust. 3 nowelizacji.

Zgodnie z art. 5 ust. 3 nabycie mienia, a także przejęcie zobowiązań i wierzytelności następuje na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego, sporządzonego na dzień przekazania tych składników.

Należy rozważyć doprecyzowanie przepisu.

Po pierwsze, powyższy przepis nie wskazuje adresata normy, a tym samym nie udziela odpowiedzi, kto ma sporządzić protokół.

Po drugie, wątpliwość budzi założenie, że nabycie (przejęcie) następuje na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego na dzień przekazania, gdy tymczasem ustawa w art. 5 ust. 2 przesądza, że nabycie (przejęcie) następuje z mocy samego prawa w dniu likwidacji Ośrodka Badań nad Totalitaryzmami (w dniu wejścia w życie ustawy). Jeśli tak, to do przejęcia mienia, zobowiązań i wierzytelności przez Instytutu Solidarności i Męstwa dojdzie bez względu na to, czy sporządzono protokół i czy wartości te ujęto w protokole (protokół nie może „decydować” jakie mienie, zobowiązania i wierzytelności przechodzą na Instytut, a jakie nie).

Propozycja poprawki ma na celu oddanie istoty przepisu – protokół zdawczo-odbiorczy nie kreuje przejścia praw i obowiązków, a stanowi jedynie źródło wiedzy o stanie majątkowym.

Propozycja poprawki:

– w art. 5 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Instytut Solidarności i Męstwa oraz Ośrodek Badań nad Totalitaryzmami im. Witolda Pileckiego sporządzą protokół zdawczo-odbiorczy przejmowanego mienia, zobowiązań i wierzytelności, o których mowa w ust. 2.”;

4) art. 1 pkt 4 nowelizacji, art. 4 ust. 1a ustawy o Instytucie Solidarności i Męstwa.

Propozycja poprawki redakcyjnej:

- w art. 1 w pkt 4, w ust. 1a wyrazy „Ośrodek Badań na Totalitaryzmami” zastępuje się wyrazami „Ośrodek Badań nad Totalitaryzmami”.

Szymon Giderewicz

Główny legislator